

se når man går forbi Vidarveien hvor det stadig står en del hester bundet til ribben der. Om vinteren er dette ikke tilfredsstillende, — tvertimot må man belage hestene som må stå ute så lenge i kulden.

Imidlertid trekker det ut med å få bygget, og Dyrevennen har nu for å forhindre den uheldige hendelse fått tillatelse til å sette i stand en del gamle stallrum i Fagrest. 10. hvor kjøpmann Rolf Vik har stillet sig meget villig. Ved assistanse fra Tønsberg kommune, hvor både inspektorkontoret og arbeiderne har

kan skaffe en centralt beliggende tomt

Japanernes hvalfangst

(UP). Den japanske hvalfangstflåte, den tredje i rekken etter krigen, går fra Tokio 12—13. november. Den består av 2 kokerier, som tjor. Franske, britiske, australske og amerikanske observatører følger med for å påse at ekspedisjonen overholder de internasjonale bestemmelse for hvalfangst.

blev fordelingskoeffisienten for det organiske torvstoff i rå poteter 36, kokte poteter 84, og ensilerte, kokte poteter 72. Forsøkene har altså vist at kokte poteter blir dårligere fordelt når de har ligget ensilert en tid — og faktisk tapte 12 prosent av sin næringsverdi som hønsefôr.

Efter dette blir det den økonomiske landbruksvidenskaps oppgave å finne ut lønnsomheten ved å nytte ensilerte, kokte poteter i hønsefôr.

TB 4.11.48

LANGELANDS BOK

Bortsett fra de rene forbrytere og fra den begrensede krets som var nazister av overbevisning og som håpet og trodde på Tysklands seier, kan den under okkupasjonen hjemmeverende norske befolkning deles i tre hovedgrupper.

1) De som samarbeidet med tyskerne fordi de mente at dette under de foreliggende omstendigheter var i Norges interesse og som etter frigjøringen vedsto sig dette standpunkt. Denne gruppe er særlig liten. Av offisielle institusjoner kan i denne forbindelse kun nevnes Norges Bank og uten all sammenligning for øvrig Stortingets president-skap.

2) De som også samarbeidet med tyskerne ut fra de samme motiver, men som etter frigjøringen har vært på vill flukt bort fra dette sitt standpunkt og som i meget stor utstrekning har ment å kunne fremme sin fornektelse av egen fortid ved å dømme, fordømme og forfølge andre. Major Langelands bok behandler en del av disse — særlig innen domstolene, justisdepartementet og politiet, idet han dog også kommer inn på en del andre forhold.

3) De menn som fra første dag av bekjempet okkupasjonen og som uten hensyn til egen sikkerhet eller egen fordel satte alt inn — også livet. Mange måtte også bære med dette. Denne krets var i beaktelsen ikke stor. Den omfattet kun en liten brøkdel av dem, som nu gjerne omtales som de som hadde med til krigen. Selv om ansettelse, selv kjennet allid den samme, mange be-

Av

Direktor
Lorenz Vogt

geistrede, uredde menn, der som oftest ikke hadde andre å ta hensyn til enn sig selv og sin nærmeste krets. Jeg kjenner knapt en ledende mann innen industri, handel eller skolefart, som gikk inn for den linje til å begynne med.

Den krets av mennesker som samarbeidet med okkupasjonen, men som etter frigjøringen ønsket å få dette faktum skjult i all fall for en tid, og som forfulgte og hånet andre som oftest forsvarsløse mennesker — har med rette vært forargelse, særlig innen den ungdom som satte livet inn. Men de har ønsket å knekke alle tilfeller til offentlig kritikk ved å fortie sannheten om egen opptreden under okkupasjonen. Og så stor har deres ønske vært, at dette er lyktes i betenkelig grad. Men forargelsen er størst fra dag til dag etter hvert som sannheten er kjent ut. Major Langelands bok kommer til å bidra meget her til. Langeland tilhører selv den meget begrensede krets, som bakte fra første standpunkt gikk inn for den ubetingede motstand. Han stilte herunder som oftest styre krav til sig selv enn til andre. De fleste gjorde både de og senere det motsatte. Som chef for Milorg i 1943 og 1944 i Oslo og heri forfulgte ut fra de mange grunner

synsvinkel. Disse er gjennomgående ikke særlig henvorfarne. Men de krever som all ufordervet ungdom; renslighet i det offentlige liv. NS var deres motstandere. Avstraffelsen av disse det første krav. Men det er gjennomført. Mange finner til overmål og i for stort omfang. Men den omstendighet at mange av dem som selv samarbeidet med fienden og hadde fordel derved nu skal profitere også på den nye situasjon, — ja, det opprører dem. Intet er dem mere motbydelig enn forfølgelsen. De føler sig styrt i sine forrettninger om et hederlig oppgjør med likhet for loven. De bekjemper og forberet krigspropaganda — de politiske som de merkelige. De forsøker i dobbelt grad fredspolitikkens. Og den omstendighet at en gjeng av disse synes vel forankret i ly av nok ubestemmelig innflytelse har operert med mere enn folk flest aner. Nu får de i Major Langelands bok navn og adresse på en del av de folk det her gjelder. Betydningen er stor. Den kan bli fatig — meget fatig, hvis det offentlige undviker å foreta de nødvendige skritt til gjennomføring av loven til det til, så der i Norge henstår likhet for loven. Men hvordan skal dette gjøres? Der er flere veier.

Der vil alltid under så usikre forhold, som de der rådet under okkupasjonen, være dette: mennesker og grupper mellom berettiget og uberettiget samarbeide med okkupasjonen. Etter frigjøringen burde det vært myndighetenes plikt å bringe denne

Der vil alltid under så usikre forhold, som de der rådet under okkupasjonen, være dette: mennesker og grupper mellom berettiget og uberettiget samarbeide med okkupasjonen. Etter frigjøringen burde det vært myndighetenes plikt å bringe denne

grense på det rene ved en nøaktig kartlegning av de faktiske foreliggende forhold i okkupasjonsstadiet. En omfattende offentliggjørelse av alle offisielle dokumenter av betydning vilde her vært det beste middelet. Så fikk man innen de omhyggelig optrukne grenser søkt gjennomført den absolutte likhet for loven uten hensyn til vedkommendes sosiale stilling, forbindelser eller formuesforhold. Dette arbeidet burde for øvrig være forberedt allerede under okkupasjonen av sivilde menn. Nu blev det prinsipielt — man kan nesten si programmessig — gjort økt for å holde opplysningene tilbake, hvis disse kunne tenkes å genere folk, som av en eller annen grunn skulle beskyttes. Denes de offisielle myndigheters opptreden lurt økte, bl. a. merkverdig nok av Den Norske Sagtforening som preket lydlighet mot autoritetene i stedet for respekt for lov og grunnlov.

Resultatet blev at påtalemyndigheten lot sitt rasen gå ut over de små og vergeløse, mens den etter hvert stod mere og mere tilbake overfor de menn, som hadde anledning til å beskytte de første advokaters kostbare tid samt overfor administrasjonens embedsmenn. Slik er de siste 3½ år forløpet. Nu står man ved en skillevei. Major Langelands bok har gjort situasjonen klart. Men valget mellom den videre fremgangsmåte måtte under alle omstendigheter bli merket sig.

Skal man fortsette å de små ide, mens man innstiller enhver fortsettelse mot de mere motstanddyktige? En veier av meg, så fortsettelse. Hold op. De små er allerede hjente. De store får man så allikevel ikke fatt. La Beretningen av kretsje

praktisk. — men den gir mere uttrykk for en besk kynisk livsopfatning enn for tiltit til rett og rettssvesen.

Major Langeland nevner i sin bok en rekke menn som ved sin opptreden har ydet fienden langt større bistand enn mangen, demt mann eller kvinne uten at han dog går inn på de subjektive betingelser for den enkelte straffeskyld. Disse menn er bl. a. høgesterettsjustitiarius Paal Berg, biskop Berggrav, fylkesmennene Platou, Nordanger og Bull, ekspedisjonssjefene Nygaard og Halvorsen i justisdepartementet, Boyesen i kirkedepartementet, lagmennene Moren og Vøder, flypoltimester nuerende sorenskriver Heinrich Meyer, høgesterettsdommer H. Bahr, dommer i landsviksaker Fredrik Anton Zimmer, byrådschef i justisdepartementet Andreas Irgens og Kåre Rasmussen, postdirektor Kien Haug, redaktører Bruff m. fl.

Major Langelands bok vitner av dokumenter, helt autentiske offentlige dokumenter, nærværende, fastfæst har for øvrig tidligere offentliggjort en flertal av disse. For den almindelige mann fremtrer forskjellen mellom mange av de gamle og de menn det her gjelder fortrollevis som forskjell mellom folk med innflytelse og den fattige ubeskyttede. Det er her den store fare ligger for tiltiten til vårt rettsapparat. Den fare vokser fra dag til dag og kan ikke styktes ved tanshet.

Særlig betenkelig er det med de mange navn fra domstolene og fra justisdepartementet samt fra fylkeskommunenes reider.

De fleste mennesker har grunn til å ønske skjult for de er blitt

forankret fra å ha noe med rettssoppgjøret å gjøre enten som påtalemyndighet eller som medlem av en eller annen domstol. En slik oppgave må ha vært noe av et mareritt. Fell måtte begås. Men efter de nu foreliggende opplysninger dreier det sig om mer enn enkeltstående fell. Der er dessuten enkelte ting som ikke må forekomme. En mann må ikke legge en annen målestokk på venners enn på motstanderes handlinger. Den mann, som selv hadde svin på skogen fra okkupasjonsstadiet skulde aldri opptredt som dommer over andre etterpå.

Major Langelands bok må få konsekvenser. Men hvilke?

Med hensyn til straffetutmålingen bemerkes at tiltales handling må betegnes som ondsket, idet den kan opfattes som et forsøk på å komme rettssoppgjøret til livs ved å kompromittere en av de menn som hadde påtatt sig å få dette nødvendige oppgjør med landsvikernes gjennomført, en mann som innehadde stillingen som påtalemyndighetens øverste chef. Angrepet på riksdoktor Arntsen vilde om det ikke blev forstått at det var grunnlaget — gjøre alvorlig skade og gi næring til den bevegelse som søker å spre mistillit til rettssoppgjøret.

Tilfellet Fanebust var en liten affære og i forholdet til rettssoppgjøret liberyktig. Den burde vært avvist som en almindelig injuriøst og intet annet. Når en enstemmig lagmannsrettssak, som blev endelig, de Høgesteretts kjennelseutvalg avviste behandling for Høgesterett, er det som på det tilfelle, så der straffes bevegelse meget sterkere overfor Langelands bok. Den gir grunnlag til å sette de norske menn under

Det er ingen tvil om, at man vil



William Halian Tuck.

amerikansk kjemiker og industimann, er enstemmig valgt til styrelederskap for FN's internasjonale flyktningorganisasjon. Mr. Tuck er vel kjent med arbeidet for flyktninger, under begge verdenskrigene tok han del i det humanitære arbeide.

ved å oppta til behandling den opptreden som en rekke av de menn som steller med det — også et medlem av Høgesterett — har vist mer okkupasjonen. En reaksjon må ikke utebli. Men i hvilken retning? Man kan arrestere Langeland som man arresterte Fanebust. Det er utvilsomt at han etter å ha satte sin forbryterske virksomhet. Annet opdag av hans bok er undertrykkning. Man kan også ramme hans hjem uten rettsanvendelse. Man kan etter en gang vil straffe lov. Alle forhold tatt i betraktning anser jeg det dog for lite sannsynlig, at denne fremgangsmaate vil bli valgt. Reaksjonen vil denne gang bli for sterk.

Man kan søke å tie boken ihjel således som den med unntagelse av «Nationen» helt enstemmig Øst-søk på å komme rettssoppgjøret til livs ved å kompromittere en av de menn som hadde påtatt sig å få dette nødvendige oppgjør med landsvikernes gjennomført, en mann som innehadde stillingen som påtalemyndighetens øverste chef. Angrepet på riksdoktor Arntsen vilde om det ikke blev forstått at det var grunnlaget — gjøre alvorlig skade og gi næring til den bevegelse som søker å spre mistillit til rettssoppgjøret.

Tilfellet Fanebust var en liten affære og i forholdet til rettssoppgjøret liberyktig. Den burde vært avvist som en almindelig injuriøst og intet annet. Når en enstemmig lagmannsrettssak, som blev endelig, de Høgesteretts kjennelseutvalg avviste behandling for Høgesterett, er det som på det tilfelle, så der straffes bevegelse meget sterkere overfor Langelands bok. Den gir grunnlag til å sette de norske menn under

Det er ingen tvil om, at man vil

Denne myndighet kan av Stortinget ikke delegeres til noe annet statsorgan.

Det påpekes også i stevningen at såvel produksjon som salg av hvaloljen fra sesongen 1945/46 var avsluttet før vedtakene om grunnavgift og tilleggsavgift blev foretatt. Etter grunnlovens paragraf 97 kan det imidlertid ikke legges avgift på en produksjon eller et salg som har funnet sted før avgiftsvedtaket er fattet.

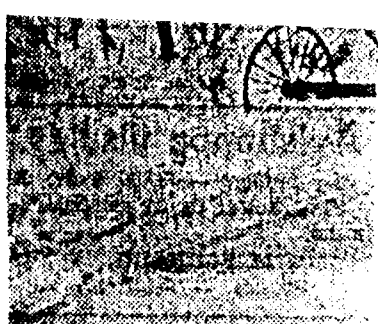
Om det påbudte prisnedslag for de to kvanta hvalolje fra de følgende sesonger som blev krevet levert innenlands, sies det i stevningen:

«Hvalfangstelskapene kan ikke finne at kravet om avståelse av 35 000 tonn av 1946/47 års fangst og av 41 000 tonn av 1947/48 års fangst til de av prisdirektoratet fast-

Byrettssaken i Larvik avlyst

Larvik byrett skulde igår behandle saken mot de to menn, som hadde deltatt i belgisk fotballtipping. De hadde, i motsetning til 16 andre tipperere, nektet å vedta politiets mulktforelegg. Like før saken skulde op igår bestemte imidlertid også de to tiltalte sig til å vedta foreleggene på henholdsvis 30 og 20 kroner, og rettsaken falt dermed bort.

For samtlige deltagere i den ulovlige tipping gjelder det at deres brev til det belgiske tipperelskap med innlagte frimerker var blitt beslaglagt på postkontoret i Larvik og således ikke nådde ut av landet. Det nu vedtatte forelegg omfattet også inndragning av tippebeløpene, henholdsvis 5 og 3 kroner.



Som det kan gå, når det ikke høirva etter

I vår tids rasjonalisering på områder følger jordbruket med langt økonomien og valutatilgangen. I etterkrigstiden har den investert store summer for gjennomføre nye metoder. Norn vilde denne investeringen ikke skj i så raskt tempo, men på grunn manglende arbeidshjelp har de tekniske forbedringer, med eller bøndenes vilje, tvunget sig i en nesten revolusjonerende grad.

En gård på omkring 120 mål mark med to hester må i dag, å være uavhengig av andre med aller nødvendigste hjelpemidler jordbruksdriften, ha en redskapspital på omkring 135 kroner pr. Helt er ikke medregnet gjenstander som seletøi, hesjetråd m. v., og et av tekniske hjelpemidler som stander som seletøi, hesjetråd m. og intet av tekniske hjelpemidler driftsbygningene. Anskaffes traktor med tilhørende plog, kommer redskapspitalen på omkring 240 kroner. Med en vetid på 15 år for de samlede tekniske hjelpemidler blir investeringen og avskrivningskapitalen på en dels stor Østlandsgård omkring 2000 pr. år etter dagens priser de ulike bruksgjenstander.

Det er vanskelig å vise til slike tall for det samlede redskapsbehov for hele landet, da den brukstalling blev holdt i 1939. for å gi leserne et lite inntrykk hvilke store summer der er investet i landbruksmaskiner og redskaper kan nevnes at 2-hjuls gjørelse representerer en kapital på omkring 45 millioner kroner (150 tusen gjørelse selkjerrer à 300 kr.). To-hjuls gjørelse selkjerrer er for øvrig det mest bredte og det viktigste transportmiddel i jordbruket.

Både nasjonaløkonomisk og økonomisk er vedlikeholdet landbruksmaskiner og redskaper av meget stor betydning. Har denne siden av landbruksøkonomien vært lite påaktet fremtiden vil vedlikeholdstjenesten spille en avgjørende rolle ved det driftsøkonomiske resultat. Den enkelte områdes og steds lokale område vil få utvidet betydning. Her må det opereres på erfaringsmessig grunnlag

tale vil oppnå en publikumsuksess, fullt ut på høyde med hvad man kunde innkassere ved store ord og sterke beskyldninger i de første dager etter frigjøringen. For en svir for den alltid sensasjonslystne andelige almue å se disse prominente menn på tiltalebenken, å kunne tenke sig dem i fengsel. Når «Morgenbladet» skriver: «De fleste har vist dessverre kastet sig over boken for skandalens skyld», har bladet utviklomt rett.

Men major Langeland søker ikke så litt som andre der har behandlet rettsoppgjøret på en alvorlig måte, skandalen. Han ønsker, at man skal gå i sig selv. Han ønsker at den megen urett som er begått mot de fattige og vergeløse for deres små synder skal tilgives dem. Han vil at de menn og kvinner som er dømt eller forfulgt urettferdig skal få opreisning. Til fremme herav er det nødvendig at tingene blir stillet i relieff. Det var herunder ikke til å undgå for ham, ikke så litt som det har vært for andre, å trekke frem personer og forhold. De allmene betraktninger måtte belyses gjennom konkrete eksempler. Major Langelands bok er en dypt alvorlig bok.

Selv trekker major Langeland konsekvensene i kravet om alment amnesti for alle dem som har handlet ut fra aktverdige motiver. Kravet er viktig og rettferdig. Men selv om det blir imøtekommet, er det ikke tilstrekkelig. Et amnesti medfører ophør av fengselsopphold. Det kan også omfatte tilbakegivelse av fradømte rettigheter. Men det gjelder ikke en urettferdig og uanstendig mannens stilling i samfundet. Fremdeles figurerer han i strafferogistret med alle de sociale følger deraf. Man er tilbøyelig til å plukke dypere. Det må være påtalemyndighetens

plikt å opta de tidligere avsaatte dommer til revisjon og å stille dem i relasjon til den påtalemyndighet som er foretatt overfor mere prominente personer og til det nye syn på grensene for det rettmessige, som man efter de fremkomne oplysninger må bygge på. Så får påtalemyndighetene innbringe disse saker til fornyet behandling og nedlegge påstand på frifinnelse og erstatning for utholdt fengselsstraff eller varetekt. Så inntraff nylig i Danmark. En dom over en mann for et forhold, som de underordnede domstoler hadde funnet straffbar, blev ophevet av Højesteret, da vedkommendes — forøvrig ikke uklanderlige forhold — blev ansett for ikke straffbart. Påtalemyndigheten bragte straks saken inn for underordnet rett med påstand om frifinnelse og 1000 kroner i erstatning. Samtidig blev det meddelt, at det samme vilde skje med en række parallelle saker, hvor vedkommende hadde sittet i varetekt. Således handles der i en rettsstat.

Major Langelands bok er en dypt alvorlig bok. Det kan beklages, at den kommer så sent. Domoplysningene burde ha foreligget for almenheten og for domstolene for 3 år siden. Bebreidelsene for at så ikke er skjedd, må imidlertid rettes mot andre. Det hadde vært påtalemyndighetens plikt å legge rettsgrunnlaget til rette, som det var Justisdepartementets å fremlegge dokumentene. Hadde de mange fra Justisdepartementet under okkupasjonen utgåtte skrivelser vært bilagt proposisjonen om landesviklov, vilde meget sett anderledes ut i Norge idag.

Lorentz Vogt.